

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Richardem Galisem ve věci

žalobkyně: **N. K.**
trvale bytem X
zastoupená advokátem Mgr. Michaellem Šatylovem
sídlem Betlémské nám. 251/2, Praha 1

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 31. 10. 2025, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádná z účastnic nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

Podstatný průběh správního řízení

1. Žalovaná rozhodnutím ze dne 25. 8. 2020 přiznala žalobkyni vdovský důchod podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, od 27. 6. 2020 (den úmrtí manžela žalobkyně). Žalobkyně dne 26. 4. 2021 podala žádost o přiznání vdovského důchodu po uplynutí doby jednoho roku od smrti manžela (§ 50 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění) s odůvodněním, že pečuje o matku svého zemřelého manžela R. K. (v žádosti nesprávně zaškrtnula kolonku, že pečuje o dítě závislé na péči jiné osoby ve stupni II až IV, avšak uvedla jméno matky manžela a předložila potvrzení prokazující dobu poskytování péče této ženě). Rozhodnutím ze dne 7. 6. 2021, č. j. X, které bylo žalobkyni Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. R.

doručeno dne 14. 6. 2021 (převzetí stvrdila svým podpisem), žalovaná žádost zamítla pro nesplnění podmínek § 49 a § 50 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. V odůvodnění uznala, že žalobkyně pečuje o matku zemřelého manžela, avšak nežijí spolu v domácnosti. Žalovaná také podrobně popsala podmínky existence společné domácnosti vysvětlila.

2. Žalobkyně dne 15. 4. 2024 podala novou žádost o vdovský důchod, kterou opět odůvodnila tím, že pečuje o matku zemřelého manžela, která s ní žije ve společné domácnosti a je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni II, a že tuto podmínku splňuje již od 1. 3. 2021. K žádosti přiložila mimo jiné čestné prohlášení, v němž uvedla, že se matka zemřelého manžela zdržuje na adrese X, a že péče probíhá tam. Tentokrát žalovaná žádosti vyhověla a rozhodnutím ze dne 7. 6. 2024, č. j. X, žalobkyni přiznala vdovský důchod pro splnění podmínky § 50 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění, a to zpětně ode dne 6. 7. 2021 (tj. od dne, který následoval po dni odnětí dříve přiznaného vdovského důchodu).
3. Žalovaná si posléze připsala ze dne 3. 6. 2025 pro účely posouzení nároku žalobkyně na vdovský důchod vyžádala zprávu Úřadu práce ČR, který jí sdělil, že matka žalobkynina manžela bydlí v domě zvláštního určení (dům s pečovatelskou službou), kde není možnost, aby u ní bydlela jiná osoba. Žije sama za dohledu pečovatelské služby a rodiny (snachy a vnučky) v bytě 1 + kk. Rozhodnutím ze dne 22. 7. 2025 žalovaná žalobkyni podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění vdovský důchod od 6. 8. 2025 odňala pro nesplnění podmínky společné domácnosti dle § 50 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Toto rozhodnutí žalovaná rozhodnutím ze dne 4. 9. 2025 na základě žalobkyniných námitek dílčím způsobem změnila [odkaz na § 56 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění změnila na písm. c) tohoto ustanovení] a ve zbytku své předchozí rozhodnutí potvrdila. Uvedla, že na základě kontroly žalobkynina nároku na vdovský důchod oslovila úřad práce, který jí sdělil výše uvedené, z čehož žalovaná dovodila, že žalobkyně nesplňuje podmínku dle § 50 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění, tj. že nežije v domácnosti s matkou zemřelého manžela.
4. Rozhodnutím ze dne 23. 9. 2025, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“) žalovaná žalobkyni podle § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „zákon o organizaci sociálního zabezpečení“) uložila povinnost vrátit přeplatek na vdovském důchodu ve výši 480 886 Kč, který vznikl za období od 6. 7. 2021 do 5. 8. 2025. Žalovaná konstatovala, že v tomto období byl žalobkyni vyplácen vdovský důchod, ačkoliv jí nenáležel, neboť nebyla splněna podmínka společné domácnosti. Žalobkyni a matka jejího manžela jsou hlášeny na rozdílných adresách a nebylo prokázáno společné uhrazování nákladů na potřeby. Dle šetření úřadu práce bylo zjištěno, že manželova matka bydlí v domě s pečovatelskou službou. Žalobkyně je odpovědná za vznik přeplatku, neboť čestně prohlásila, že péče byla prováděna na adrese manželovy matky, čímž vědomě způsobila, že dávka byla vyplacena neprávem.
5. Žalobkyně se proti prvostupňovému rozhodnutí bránila námitkami, v nichž poukazovala na to, že prostředky přijala v dobré víře na základě informací podaných státním úředníkem a rozhodnutí žalované; že chybu udělal stát; a že o tchyni pečovala přesně tam, kde uvedla v čestném prohlášení. Námitky žalovaná v záhlaví uvedeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. Žalovaná poukázala na to, že žalobkyně dne 26. 4. 2021 podala žádost o opětovné přiznání vdovského důchodu z důvodu péče o matku zemřelého manžela. K žádosti přiložila potvrzení prokazující dobu Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. R.

poskytování péče, dle kterého poskytovala péči své manželově matce, která byla trvale bytem na adrese X. Rozhodnutím ze dne 7. 6. 2021 žalovaná tuto žádost zamítla. V odůvodnění bylo uvedeno, že žalobkyně sice pečuje o matku svého zemřelého manžela, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni II, avšak nežijí ve společné domácnosti. Také zde byly uvedeny podmínky, za kterých existuje společná domácnost mezi fyzickými osobami. Toto rozhodnutí bylo žalobkyni řádně doručeno, a žalobkyně tak byla poučena o podmínkách trvání nároku na vdovský důchod, jakož i o podmínce společné domácnosti. Následně žalobkyně podala novou žádost o opětovné přiznání vdovského důchodu, ke které přiložila čestné prohlášení, v němž uvedla, že se stará o svou tchyni, která se zdržuje na adrese X, a péče probíhá tam. Žalovaná rozhodnutím ze dne 7. 6. 2024 žalobkyni přiznala vdovský důchod od 6. 7. 2021. Žalovaná dovodila, že žalobkyně přijala výplatu vdovského důchodu na základě rozhodnutí ze dne 7. 6. 2024, ačkoliv věděla, že jí již nenáleží, neboť s manželovou matkou nežije ve společné domácnosti. Podmínky pro výplatu vdovského důchodu byly žalobkyni známy z předchozích řízení. Pro vznik odpovědnosti za přeplatek postačí zavinění ve formě nedbalosti a naplnění jen jedné z alternativních skutkových podstat dle § 118a odst. 1 zákona o organizaci sociálního zabezpečení.

Žaloba

6. Žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), se žalobkyně domáhá zrušení napadeného rozhodnutí.
7. Žalobkyně zdůrazňuje, že v řízeních o vdovském důchodu nikdy neuváděla žádné nepravdivé či zkreslené informace. Žalovaná její nárok na vdovský důchod vyhodnotila nesprávně a nyní jí to klade k tíži. Žalovaná tak napadeným rozhodnutím přenáší odpovědnost za své dřívější nesprávné rozhodnutí na žalobkyni, což je nepřijatelné a nemá oporu v právních předpisech.
8. Žalobkyně v minulosti vdovský důchod již pobírala. Přestala však splňovat zákonné podmínky a jeho výplata byla zastavena. S tím byla žalobkyně smířena. Současně se však během řešení jiné věci dozvěděla od referentky na úřadu práce, že by na vdovský důchod měla mít nárok, neboť se stará o svou tchyni. Proto se domnívala, že podmínky splňuje a rozhodla se to ověřit podáním žádosti. Nad tímto postupem se nelze podívat, neboť neustále dochází ke změnám legislativy a zákony nejsou psány srozumitelně a přehledně. K nové žádosti doložila čestné prohlášení o tom, že se o svou tchyni skutečně stará, a dokonce uvedla, že tato péče probíhá na adrese jejího bydliště, tedy na odlišné adrese, než je bydliště žalobkyně. Žalovaná žalobkyni vdovský důchod následně přiznala, přestože již z minulého řízení bylo zřejmé, že žalobkyně se svou tchyní společnou domácnost nesdílí. I tehdy byla adresa bydliště žalobkyně odlišná od místa poskytování péče.
9. Žalovaná se snaží přenést odpovědnost na žalobkyni a stavět ji do role neodpovědného subjektu, který měl znát podmínky pro přiznání vdovského důchodu. Je na žalované, aby znala právo a správně vyhodnotila, zda má žalobkyně na vdovský důchod nárok či nikoliv. Pokud žalobkyně v žádosti uvedla skutečnost, která z právního hlediska její nárok vylučuje (uvedla, že s tchyní nesdílí společnou domácnost), bylo na žalované, aby takovou žádost správně právně posoudila a zamítla. Podle žalované však měla žalobkyně znát podmínky pro nárok na vdovský důchod a z jejich neznalosti žalovaná vyvozuje nedbalost a odpovědnost za vznik přeplatku. K tomu žalobkyně odkazuje na judikaturu Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“), podle níž nestačí toliko poukázat na to, že neznalost zákona neomlouvá

(zejména rozsudek ze dne 1. 4. 2015, č. j. 6 Ads 287/2014 – 19, č. 3232/2015 Sb. NSS). Žalobkyně rozhodnutí přijala v dobré víře a presumovala správnost vydaného správního aktu. Skutečnou odpovědnost měla nést úřední osoba, která zjevně sama neznala toho času účinné právní předpisy. Žalobkyně neměla z čeho dovozovat, že by snad nárok na vdovský důchod neměla. Všechny relevantní skutečnosti žalované sdělila.

Vyjádření žalované

10. Žalovaná navrhuje zamítnutí žaloby. Připouští, že její rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu ze dne 7. 6. 2024 bylo ukvapené, neboť nevyčkala na vyjádření úřadu práce. Již předchozí žádost žalobkyně o vdovský důchod nicméně byla zamítnuta z důvodu, že nežila se svou tchyní ve společné domácnosti. Již z toho plyne, že žalobkyně dobře znala důvod, pro který se v tomto případě vdovských důchod nepřiznává. Ustanovení § 118a zákona o organizaci sociálního zabezpečení podle žalované chrání příjemce, kteří dávku neprávem přijali v dobré víře. V dobré víře však není příjemce, který mohl vědět, že jde o neprávem vyplacenou dávku. Pokud by žalobkyně splnila svou zákonnou povinnost a nepřijala (případně vrátila) důchod, o němž vzhledem k okolnostem musela vědět, že jí nenáleží, přeplatek by nevznikl. Žalobkyně nezachovala potřebnou míru opatrnosti, neboť bez racionálního důvodu vyvodila, že jí vdovský důchod náleží, ačkoliv jí byl již v předchozím řízení odepřen právě z důvodu, že o svou tchyni nepečuje ve společné domácnosti. Žalobkyně si musela být plně vědoma, že jí vdovský důchod přiznán být neměl a že bude nutné jej následně vrátit. Lze si jen těžko představit, že by se mohla domnívat, že podmínka společné domácnosti, pro jejíž nesplnění jí vdovský důchod již jednou nebyl přiznán, najednou pominula, a její splnění nebylo zapotřebí. Pokud žalobkyně uvádí, že jí k tomuto přesvědčení vedlo poučení pracovnice úřadu práce, jedná se jistě o politováníhodnou okolnost, nicméně však stále o ničím nepodložené tvrzení žalobkyně.

Repliká

11. Žalobkyně opakuje, že neměla suplovat povinnosti žalované a přezkoumávat její rozhodnutí. Žalovanou citované rozsudky jsou nepřipadné, neboť žalobkyni byl důchod odňat, a poté opětovně přiznán. Nejde o situaci, kdy osoba s vědomím toho, že o nárok na dávku přišla, nadále dávku čerpala a zamlčovala podstatné okolnosti. Podle žalobkyně by *de iure* nemělo hrát roli, kdo jí sdělil informaci o tom, že by mohla mít nárok na vdovský důchod. I pokud by žalobkyně pouze zkusila po nějaké době od zamítnutí žádosti podat žádost znovu, jestli se náhodou něco nezměnilo, bylo by to v pořádku. Je na žalované, aby žádost posoudila a zamítla. Žalobkyně závěrem odkazuje na judikaturu NSS a Ústavního soudu týkající se principu právní jistoty a presumpce správnosti správních rozhodnutí.

Jednání

12. Účastnice během jednání setrvaly na svých procesních stanoviscích. Žalobkyně zdůraznila, že její situace není srovnatelná se situací, kdy příjemce nadále vědomě pobírá dávku, ač sám oznámil skutečnosti rozhodné pro zánik nároku na ni. V nynější věci sama žalovaná rozhodla, že žalobkyně nárok na důchod má a až následně si uvědomila, že tomu tak není. Napadeným rozhodnutím na žalobkyni přenáší odpovědnost státu a nutí ji k revizní činnosti vůči správním orgánům. Žalobkyně jasně uvedla, že péče o tchyni probíhá v místě bydliště tchyně, což takto i žalovaná pochopila. Žalovaná tak měla žádost zamítnout. V judikatuře se dbá na ochranu práv nabytých v dobré víře. I kdyby žalobkyně jej zkusila

žádost podat znova bez dalšího, měla žalovaná veškeré informace pro své rozhodnutí. Na běžného občana nelze klást nárok, aby přezkoumával rozhodnutí správních orgánů.

13. Soud neprovedl žalobkyní navržený důkaz čestným prohlášením žalobkyně připojeným k žádosti o vdovský důchod ze dne 15. 4. 2024, neboť toto prohlášení je součástí správního spisu. Seznámení se s obsahem správního spisu zásadně nevyžaduje dokazování. Soud neprovedl ani důkaz svědeckou výpovědí zaměstnankyně úřadu práce, neboť tvrzení o tom, že žalobkyni sdělila, že by na vdovský důchod měla mít nárok, neboť se stará o svou tchyni, nebylo relevantní posouzení věci.

Posouzení věci

14. Soud ověřil, že žaloba byla podána osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků, je včasná a splňuje všechny formální požadavky na ni kladené. Poté přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, v rozsahu napadených výroků a v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). Vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
15. Podle § 118a odst. 1 zákona o organizaci sociálního zabezpečení jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky.
16. K výkladu citovaného ustanovení již existuje četná judikatura NSS. Schéma odpovědnostního vztahu podle § 118a zákona o organizaci sociálního zabezpečení tvoří tři alternativní skutkové podstaty, z nichž pro vznik odpovědnosti musí být splněna alespoň jedna. Konkrétně se jedná o (1) nesplnění uložené povinnosti, (2) přijetí důchodu či jeho části, i když příjemce musel předpokládat, že důchod byl vyplacen neoprávněně, nebo (3) jiné vědomé způsobení vzniku přeplatku. U prvně uvedené skutkové podstaty (nesplnění uložené povinnosti) se jedná o odpovědnost objektivní, tj. nezkoumá se zavinění. Další dvě skutkové podstaty jsou založeny na principu subjektivní odpovědnosti. K jejich naplnění postačí již nejmenší forma zavinění, tj. nevědomá nedbalost. Jde tedy o to, zda žalobkyně měla a mohla vědět, že neprávem přijala výplatu důchodu, popř. způsobila vznik přeplatku, nikoliv zda to skutečně věděla – tedy zda (ne)zachovala potřebnou míru opatrnosti (viz např. rozsudky NSS ze dne 27. 6. 2019, č. j. 10 Ads 251/2018 – 55, body 17 až 23, ze dne 26. 5. 2010, č. j. 3 Ads 35/2010 – 54, ze dne 1. 4. 2015, č. j. 6 Ads 287/2014 – 19, č. 3232/2015 Sb. NSS, či ze dne 13. 11. 2013, č. j. 3 Ads 120/2012 – 22).
17. Rozhodnutí správních orgánů jsou v projednávané věci založena na druhé a třetí skutkové podstatě. Z prvostupňového rozhodnutí je zřejmé, že žalovaná žalobkyni vytkla, že (mj. předložením čestného prohlášení o péči na adrese opečovávané osoby) vědomě způsobila, že dávka byla vyplacena neprávem. S touto úvahou se žalovaná v napadeném rozhodnutí zjevně ztotožnila, resp. výslovně se proti ní nevymezila a naopak na str. 3 napadeného rozhodnutí (viz předposlední odstavec) kromě třetí skutkové podstaty odkázala i na to, že účastník (žalobkyně) má povinnost vrátit dávku, pokud *vědomě způsobil, že dávka byla vyplacena neprávem*. K tomu dodala, že žalobkyně taktéž přijala výplatu vdovského

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. R.

důchodu, ačkoliv věděla, že jí nenáleží, neboť s matkou zemřelého manžela nežila ve společné domácnosti a z předchozího řízení věděla, že se jedná o jednu z podmínek výplaty vdovského důchodu.

18. K tomu, aby žalobkyně ve věci uspěla (a soud napadené rozhodnutí zrušil), by tedy musela úspěšně vyvrátit úvahy žalované o naplnění obou skutkových podstat, neboť každá z nich sama o sobě postačuje (je alternativní) k odpovědnosti žalobkyně za přeplatek. Soud se nicméně domnívá, že se jí to v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) nezdařilo ani v jednom případě.
19. Ve vztahu k třetí skutkové podstatě (vědomé způsobení přeplatku) žalobkyně především namítá, že žalované poskytla pravdivé údaje včetně čestného prohlášení k žádosti o důchod ze dne 15. 4. 2024. To ale není úplná pravda. V této žádosti totiž žalobkyně mj. výslovně prohlásila (zaškrtnutím příslušného pole), že pečuje o rodiče svého zemřelého manžela, *který s ní žije ve společné domácnosti* s tím, že tuto podmínku splňuje již od 1. 3. 2021. Ve skutečnosti tedy žalované sdělila nepravdivý údaj o sdílení společné domácnosti. V čestném prohlášení, které přiložila, pak toliko uvedla, kde (na jaké adrese) se tchyně zdržuje a že péče probíhá tam. Nepravdivé prohlášení o sdílení společné domácnosti tím tak nijak neupravila (ani neupřesnila). Z čestného prohlášení bez dalšího nevyplývá, že žalobkyně na stejné adrese nežije a nesdílí s matkou zemřelého manžela společnou domácnost. Tato skutečnost není zřejmá ani s přihlédnutím k obsahu vlastní žádosti. V té žalobkyně jako svou trvalou adresu uvedla adresu obecního úřadu a jako doručovací adresu poštovní příhrádku. Ani u jedné z nich tak žalovaná neměla důvod předpokládat, že se jedná o adresu skutečného bydliště, která by byla odlišná od adresy bydliště manželovy matky uvedené v čestném prohlášení. Čestné prohlášení tak sice bylo pravdivé, avšak nezměnilo nic na nepravdivém údaji o žití ve společné domácnosti, a ve spojení s ním navíc působilo i poněkud zavádějícím způsobem, neboť bylo možné usuzovat, že žalobkyně žije ve společné domácnosti s matkou zemřelého manžela, kde jí poskytuje péči (péče „*probíhá*“).
20. Žádné další námítky proti závěru žalované o naplnění třetí skutkové podstaty žalobkyně v rámci žalobních bodů, jimiž je soud vázán (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), nevznáší. Lze tak jen pro úplnost dodat, že z předchozího zamítavého rozhodnutí ze dne 7. 6. 2021 žalobkyně musela vědět, že podmínkou přiznání vdovského důchodu je mj. i žití v domácnosti s rodičem zemřelého manžela. To je ostatně zřejmé i z formuláře žádosti (viz text „*splňuji následující podmínku nároku*“). Mohla a měla tedy vědět, že otázka společné domácnosti je rozhodující pro přiznání vdovského důchodu – přesto („*vědomě*“) žalované nepravdivě sdělila, že s manželovou matkou žije v domácnosti. Ve vztahu ke třetí skutkové podstatě je proto dáno i zavinění žalobkyně.
21. Závěr žalované o naplnění třetí skutkové podstaty se tedy žalobkyni nepodařilo v rámci žalobních bodů zpochybnit, což samo o sobě postačuje ke vzniku odpovědnosti za přeplatek.
22. Vedle toho má soud nicméně za to, že žalobkyně úspěšně nevyvrátila ani naplnění druhé skutkové podstaty. Žalobkyně v této souvislosti především opakovaně namítá, že žalovaná na ni přenáší odpovědnost za přeplatek, který ovšem vznikl pochybením žalované, a že ona sama byla v dobré víře, neboť presumovala správnost rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu. K této argumentaci je nicméně třeba předeslat, že § 118a odst. 1 zákona o organizaci sociálního zabezpečení *předpokládá*, že důchod byl vyplacen *neprávem* – tedy že žalovaná udělala chybu a vyplácela důchod příjemci, který na něj podle právních předpisů

neměl právo. Chyba na straně žalované je tedy nedílnou součástí podmínek podle § 118a odst. 1 zákona o organizaci sociálního zabezpečení. Jde o to, zda jsou splněny i ty ostatní: zejména zda žalobkyně měla a mohla vědět (slovy zákona musela z okolností předpokládat), že jí byl důchod vyplácen neprávem.

23. Soud uznává, že obecně platí presumpce správnosti správních aktů, tedy že jejich adresát se může spoléhat na to, že správní orgán rozhodl v souladu se zákonem. Žalobkyni lze přitakat i v tom, že odpovědnost za přeplatek nelze dovozovat jen ze zásady neznalost práva neomlouvá – tedy z toho, že si příjemce dávky nenastudoval příslušnou právní úpravu a sám nepoznal, že mu byla přiznána nezákonně. To plyne z konstantní judikatury NSS včetně žalobkyní zdůrazněného rozsudku ze dne 1. 4. 2015, č. j. 6 Ads 287/2014 – 19.
24. Z tohoto rozsudku i další judikatury nicméně lze současně dovodit, že ani přiznání dávky rozhodnutím žalované nevylučuje, aby se uplatnila odpovědnost k vrácení přeplatku vyplaceného sice v souladu s takovým rozhodnutím, ovšem v rozporu s právními předpisy (neprávem). V posledně citovaném rozsudku NSS rovněž doplnil, že v jím projednávaném případě byl nárok na důchod stěžovatelce přiznán přímo rozhodnutím žalované a důchod jí byl bezprostředně poté toliko na základě tohoto rozhodnutí vyplacen, *aniž by k tomu přistoupily dodatečně nějaké další okolnosti*, z nichž by bylo možno dovozovat zavinění škodlivého následku v podobě neoprávněné výplaty důchodu (viz bod 14). Připustil tedy, že mohou existovat další okolnosti, na jejichž základě lze dovodit odpovědnost za přeplatek i v případě, kdy byl předtím nárok na dávku přiznán (nesprávným) rozhodnutím žalované. NSS zde pouze vyloučil, aby takovou okolností bylo pouhé ústní sdělení ze strany zaměstnanců pobočky žalované, za situace, kdy sama žalovaná (její ústředí) na základě žádosti později rozhodla jinak (dávku přiznala) a stěžovatelka byla subjektivně přesvědčena o svém nároku. O takový případ se nyní nejedná. Žalobkyni se nedostalo pouhého ústního poučení ze strany zaměstnanců pobočky, nýbrž jí žalovaná jiným rozhodnutím ze dne 7. 6. 2021 – které taktéž požívá presumpci správnosti – vyjevila, že nesplňuje podmínky nároku na vdovský důchod, konkrétně podmínku sdílení společné domácnosti s matkou zemřelého manžela (včetně vysvětlení toho, co přesně se tímto pojmem rozumí). Nejde tedy ani o situaci, kdy by žalovaná argumentovala jen zásadou neznalost práva neomlouvá, jak žalobkyně namítá. Žalovaná poukázala na *jednu konkrétní podmínku* (péče ve společné domácnosti), u které již jednou *přímo v žalobkynině případě rozhodla* (tj. s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti), že ji žalobkyně nesplňuje.
25. V projednávané věci je též důležité, že žalobkyně nikdy netvrdila a ani netvrdí, že by toto rozhodnutí bylo nesprávné – na rozdíl od věci řešené NSS, kde byla stěžovatelka po celou dobu subjektivně přesvědčena o mylném názoru zaměstnanců pobočky, v čemž ji utvrdilo pozdější (nesprávné) rozhodnutí žalované. Dle obsahu správního spisu se žalobkyně proti rozhodnutí o nepřiznání vdovského důchodu ze dne 7. 6. 2021 nebránila (nepodala námitky) a proti rozhodnutí o odnětí vdovského důchodu ze dne 22. 7. 2025 sice námitky podala, ale nezpochybňovala nesplnění podmínky společné domácnosti, nýbrž podobně jako nyní poukazovala na to, že chybu udělala žalovaná a že v čestném prohlášení pravdivě uvedla, že bydlí jinde než tchyně (viz str. 1 druhý odstavec rozhodnutí o námitkách ze dne 4. 9. 2025). Ani nyní nepopírá, že podmínku společné domácnosti nikdy nesplňovala a že na dávku neměla nárok. Netvrdí ani žádné okolnosti, na jejichž základě by mohla být přesvědčena o tom, že dřívější rozhodnutí žalované o zamítnutí žádosti je nesprávné a to pozdější, jímž byl důchod přiznán, je naopak správné; a ani netvrdí nic o tom, že by v mezidobí došlo ke změně

skutkových okolností či změně právní úpravy (či alespoň výkladu pojmu společné domácnosti), na jejichž základě by mohla být subjektivně přesvědčena o správnosti pozdějšího rozhodnutí.

26. Žalobkyně pouze zcela obecně poukazuje na to, že dochází „*neustále ke změnám legislativy*“. Netvrdí, ale že by se cokoliv změnilo na podmínkách pro přiznání vdovského důchodu, zejména na podmínce žití v domácnosti s rodičem zemřelého manžela. Jen pro úplnost tak lze doplnit, že tato podmínka existovala jak v době rozhodování o žalobkynině první, tak druhé žádosti [§ 50 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění je v prakticky nezměněném znění účinný již od 1. 1. 2007]. Rozhodnutí o přiznání důchodu ze dne 7. 6. 2024 navíc v odůvodnění výslovně zmiňuje i podmínku společné domácnosti. I z něj tak žalobkyně musela vědět, že tato podmínka stále platí (a přesto na jeho základě důchod přijala).
27. Ani sdělení referentky úřadu práce, že by žalobkyně měla mít nárok na vdovský důchod, nemohlo takové přesvědčení založit. Podstatné je předně, že šlo o zaměstnankyni Úřadu práce ČR, a nikoliv žalované České správy sociálního zabezpečení, tj. zcela odlišného správního orgánu. Jednak šlo tedy o osobu, u které nelze předpokládat znalosti problematiky dávek důchodového pojištění, a především pak nelze z jejího sdělení dovozovat žádné legitimní očekávání směrem k postupu žalované. Žalobkyně ani netvrdí nic o tom, že by jí zaměstnankyně úřadu práce řekla cokoliv konkrétního *právě k podmínce společné domácnosti*, na základě čehož by snad mohla nabýt přesvědčení, že ji již nově splňuje, popř. že ji splňovala vždy (a žalovaná dříve rozhodla nesprávně). Nadto, pokud dle judikatury NSS (rozsudek č. j. 6 Ads 287/2014 – 19) platí, že pouhé ústní poučení zaměstnance žalované dané na pobočce nemůže „přebít“ presumpci správnosti rozhodnutí žalované, lze současně usuzovat, že i kdyby se takového ústního poučení žalobkyni dostalo (i přímo od zaměstnanců žalované), nemůže žalobkyni vést k domněnce, že předchozí rozhodnutí žalované bylo nesprávné (byť soud uznává, že k tomu posléze přistoupilo i nesprávné rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu; v každém případě ale stále platí výše uvedené – že žalobkyně věděla, že nesplňuje jednu konkrétní podmínku a netvrdí nic o tom, že by jí referentka sdělila cokoliv, co by v ní mohlo vyvolat dojem, že ji nyní splňuje či splňovala; a že nešlo o úřední osobu žalované, ale jiného správního orgánu).
28. Na věc je namísto rozsudku NSS č. j. 6 Ads 287/2014 – 19 dle názoru soudu spíše přílehlavější rozsudek NSS ze dne 12. 2. 2020, č. j. 3 Ads 33/2018 – 41. Zde NSS řešil obdobnou situaci, ve které byl rozhodnutím žalované žalobci nejprve odňat sirotčí důchod v návaznosti na oznámení o přerušení studia a následně mu jej žalovaná na základě nové žádosti zpětně přiznala, a to včetně období, o němž v předchozím rozhodnutí konstatovala, že nárok zanikl. NSS přitom dovodil, že žalobce nemohl být v dobré víře, a to i přes pozdější rozhodnutí žalované o zpětném přiznání sirotčího důchodu. Poukázal na to, že žalobce rozhodnutí o odnětí ve vztahu k jednomu z měsíců (červen) akceptoval (dávku na základě jiného rozhodnutí žalované vrátil) a na rozdíl od dalších měsíců (červenec, srpen – období letních prázdnin, kdy se žalobce mohl domnívat, že mu dávka náleží, podrobněji viz bod 12 rozsudku NSS) neměl žádný důvod předpokládat, že mu nárok náleží. Podobně jako v nynější věci tedy NSS nepokládal pozdější rozhodnutí o přiznání důchodu za překážku pro vznik odpovědnosti za přeplatek na důchodu za situace, kdy byl předtím jiným rozhodnutím důchod žalobci odňat z konkrétního důvodu (přerušení studia), který žalobce akceptoval.

29. Soud se tak ztotožňuje s žalovanou v tom, že z rozhodnutí ze dne 7. 6. 2021 muselo být žalobkyni známo, že v jejím konkrétním případě nesplňuje podmínku žití ve společné domácnosti s rodičem zemřelého manžela (i za jakých předpokladů je tato podmínka splněna). K žádné změně skutkových okolností od té doby nedošlo, což sama žalobkyně připouští (viz bod 13 žaloby), a navíc byl nárok žalobkyni přiznán (tak jak žádala) zpětně, tedy včetně období, o němž žalovaná rozhodovala rozhodnutím ze dne 7. 6. 2021. Za situace, kdy žalobkyně nezpochybňuje (ani nikdy nezpochybnila) správnost a zákonnost rozhodnutí ze dne 7. 6. 2021 ani neuvádí žádný konkrétní důvod, na jehož základě mohla být subjektivně přesvědčena o tom, že podmínku společné domácnosti splňuje (resp. splňovala i dříve), nemohla být v dobré víře ve správnost (zákonnost) pozdějšího rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu. Musela tedy vědět, že jí byl vdovský důchod na základě tohoto rozhodnutí vyplácen neprávem, protože stále (resp. nikdy) nesplňovala nezbytnou zákonnou podmínku žití ve společné domácnosti s rodičem zemřelého manžela.
30. K argumentaci žalobkyně, že by (dokonce) bylo v pořádku, pokud by jen zkusila o dávku znovu požádat, lze doplnit, že by mohla být opodstatněná, jestliže by se jednalo o první žádost. Pokud jí ovšem na základě stejného skutkového stavu již jednou bylo autoritativně rozhodnutím žalované sděleno, že podmínky nesplňuje (včetně toho, kterou konkrétní a proč) a žalobkyně toto rozhodnutí nezpochybnila (ani nezpochybňuje), se však nemohla pouze spoléhat na to, že se „náhodou něco změnilo“, a na základě toho přijmout výplatu vdovského důchodu.
31. Lze shrnout, že žalobkyni se nepodařilo v rámci žalobních bodů úspěšně zpochybnit naplnění ani jedné ze skutkových podstat, jimiž žalovaná odůvodnila vznik odpovědnosti za přeplatek na vdovském důchodu. Napadené rozhodnutí proto ob stojí.

Závěr a náklady řízení

32. S ohledem na shora uvedené závěry soud žalobu zamítl jako nedůvodnou (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
33. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. Žalobkyně, která byla neúspěšná, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná, byť byla naopak plně úspěšná, taktéž nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť projednávaná věc je věcí důchodového pojištění. Soud proto rozhodl tak, že žádná z účastnic nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 22. dubna 2026

Richard Galis v. r.
samosoudce